

ШЫН

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын область Советинин органы.

1952
декабрь
25
ЧЕТВЕРГ
№ 250 (2680)

ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Чер-чер Советтеринге сонгулда-
ларга белеткел (1 арын).

Партиянын XIX съездинин
шиттирлеринин болгаш эш
И. В. Сталинның генийлиг чогаалы-
ның пропагандазы (1 арын).

Областын колхозтар тудугларын-
да (1 арын).

Г. СТЕПАНОВ. — Бүдүрүлгеге
коммунисттерин мурнакчы ролон
бедимдер (2 арын).

Л. ИРГИТ. — Садыг ажилдак-
чыларынын хуралына (2 арын).

А. МЮРИСЕП. — Чайгылыш
чок көдүрүлүүшкүнүн оруу-биле
(3 арын).

Редакцияга чагаалар (3 арын).
Улустарнын тайбын камгалаалынын
Когреси (4 арын).

Совет музыкалыктарнын улуг че-
дишкенини (4 арын).

ИДЕОЛОГИЯ АЖЫЛЫНЫЧ ЧУГУЛА УЧАСТОГУ

Ам үеде бистин областын район-
нарнда болгаш Кызыл хоорайда
интеллигенция кадрларын хурал-
дары болуп эрттин турар.

Болуп эрттин турар хуралдарга
интеллигенция кадрлар бодунун хү-
рээлинин чыл-чылда өзүп быжы-
гып, улам сырый катыжып турарын
болгаш бистин Төрөөн чуртувустун
улам ынай чектелишкенинге бү-
гүле билин болгаш аргаларын бээр-
ринге белеенин бүзүрөлдөн-биле дем-
дегеп турарлар.

Коммунисттик партия болгаш Совет
казак база эш И. В. Сталин боду
анык Тыва областын хөгжүдүзүнчө
улуг кичээни салып, үнелеп
чепте улуг дузаламчыларын көргү-
зүп келгенин ачында бистин
областа совет интеллигенцияны —
башкыларын, эмчилерин, көдээ
ажыл-агыйын специалисттеринин
болгаш эртем-техниканын, урач-
чулдун ажилдакчыларын база
партия, совет ажилдакчыларын
саны улам-на өзүп калып, Тыва-
нын экономиказын, культуразын
социалисттик чаартылгазына
улуг күш болуп турарлар.

Партия организациялары интелли-
генция кадрларын марксизм-ленин-
измдин теориязы-биле чепсегээр-
инге элээн ажилдарын чорудуп, олар-
нын партия чырыдышкынын систем-
тазынчы аныгы адырларын сырый
эвилдеп, оларга янзы-бүрү
темалары лекцияларын, илеткел-
дерин организастап, оларны дур-
жулга солчушкунуг хуралдарын
өй-өйде чыгыдырып турар. Бо тала-
зы-биле ажилды КПСС-тин Кызыл
хооркому, Чөөн-Чемчик, Каа-Хем,
Танды, Улуг-Хем районнары элээн
экижилди, интеллигенциянын тускай
хуралдарын өй-өйде чыып, бистин
чуртувустун мурунда салдынып
турар органдарын дугайында поли-
тиктик илеткелдерин база эртем-
техниканын чедишкенинин дугайы-
нда болгаш өске-даа темаларга
лекцияларын номчуп берип турар
апарган.

Ынчалза-даа интеллигенция кадр-
ларын политика талазы-биле кижиз-
дир, ажилга мергежилни бедилер,
хөй-ниити ажилына чөп ажилга
талазы-биле улуг чептестер бар.
Районаларнын шугуму-биле эртти-
рип турар башкыларын январь, ав-
густ чөвүлел хуралдарында, кадык
камгалаалынын районнар килдисте-
ринин шугуму-биле эрттиргилээр
медицина ажилдакчыларын конфе-
ренцияларында аныгда КПСС
районалары интеллигенция кадр-
ларын тускай хуралдарын чыг-
байн турар. Интеллигенция кадрлар-
га бистин чуртувустун мурунга эң
ылангыя областын, районун му-
рунда салдынып турар ажил-агый,
политика, культура-тургузушкунун
талазы-биле органдарын дугайы-
нда политиктик илеткелдерин
кылбайн турар. Ол ышкаш эртем-
техниканын чедишкенинин дугайы-
нда болгаш өске-даа темаларга
лекцияларын интеллигенция тус-
кай чыгыш кылып бербиин турар.
Ындыг байдал КПСС-тин Барыш-
Хемчик, Бай-Тайга, Сүт-Хөл, Тере-
Хөл, Бин-Хем районнарынга ха-
мааржыр.

Районаларнын барык-ла шуптузунда
интеллигенциянын теоретиктик
конференцияларын эрттирерин болгаш
интеллигенция кадрларын тусту
эртемнин айы-биле дуржулга
солчушкунуг конференцияларын
эрттирерин практикалавын турар.

Партиянын XIX съездинин шитти-
рлерин болгаш эш И. В. Сталин-
ның «ССРЭ-де социализмди эконо-
мнуг проблемалары» деп шылга-
рангай ажилы интеллигенция кадр-

ларын марксизм-ленинчи өөредил-
гезин улам күштелдирер негеп тур-
ар. Ынчалза-даа, КПСС райкомна-
рын интеллигенция кадрларын пар-
тиянын XIX съездинин материал-
дарын база эш И. В. Сталинның
«ССРЭ-де социализмди экономнуг
проблемалары» деп шылгарангай
ажылы өөрениринче кошкак эвил-
ледеп турар. Эш И. В. Сталинның
бо ажилынын дугайында лекция
районнарда амдыгаа чедир чок бол-
уп турары тергин чептес.

КПСС райкомнарын талазын-
дан марксизм-ленинчи теорияны
бот-кичээл-биле өөренип турарларга
боттук дуза көргүспей, оларнын
өөредилгезин контролдавын тура-
рында чамдык кижилер өөредилге-
нин эгелеп кирбөөн болгаш харын
амдыгаа чедир тускай планын бээр-
чөк, мычангаш, чүгле даңдыда адын
кирип кааны-биле кызыгаарлагы-
нып турарлар.

КПСС-тин Бин-Хем, Танды, Чаа-
Хөл, Барыш-Хемчик райкомнары
районда интеллигенция кадрлар
чүзү-биле санатынып турда, лекция-
лар номчурунга, беседалар, ном-
чулгалар чорударына болгаш көргү-
зүп агитациянын кылырынга олар-
нын кончуг эвээш хуузу ажилдап
турар.

КПСС-тин чамдык райкомнарын-
ныч болгаш райкүүсмоннарын улуг
чептеси болза, тускай эртемниг ин-
теллигенция кадрларын амдырал
чуртталгазынча сагыш салбас чоруу
болза, Тожу, Тере-Хөл, Мөңгүн-Тай-
га, Өвүр, Барыш-Хемчик районнар-
да башкыларын, эмчилерин болгаш
өске-даа тускай эртемнигтерни рай-
поларын багай ажилдап турарында
эн чугула хереглелдин бараан-
нары-биле, бажын иштенин херек-
селдери-биле хандыбайн турар.
Барыш-Хемчик районун Кызыл-
Тайга, Ак школаларын баш-
кыларын бо талазы-биле негелде-
зин ол районун райпо баштаар че-
динин даргазы эш Тондар херекке-
даа албайн шоткан шинчилиг хары-
яллас турган.

КПСС райкомнарын чугула сорулгазы
болза, интеллигенция хуралдарына
илерээн чептестерин болгаш чазык-
тарын дарый узуткаш, интеллиген-
ция кадрларын тускай хуралдарын
чыып, политиктик илеткелдерин кы-
лып бээрин, литературалыг кежээ-
лерин болгаш теоретиктик конферен-
цияларын база дуржулга солчуш-
кунуг чөвүлел хуралдарын үргүлчү
чорударын боттандырып болур.

Интеллигенция кадрларга эртем-
ниг чедишкенинин дугайында
болгаш өске-даа темаларга лекция-
ларын үргүлчү номчуур херек.
Интеллигенция кадрларын ажы-
лынга болгаш марксизм-ленинчи
теорияны шингээди алырынга үр-
гүлчү дузалажып, оларнын өөредил-
гезин контролдавын чугула.

Оң-биле кады, оларын хөй-ни-
итин ажилына, эң ылангыя поли-
тиктик агитация чорударына, лек-
циялар номчурунга, көскү агитация
ажылынга кириштирери чугула.

КПСС райкомнары, хооркому бол-
гаш партия эге организациялары
база район Советтеринин күөсөкчи
комитеттери интеллигенция кадрлар-
нын амдырал чуртталгазына улуг
кичээнегени салып, амдыралдын
эң чугула хереглелдери — аш-чем
аймаа-биле, үлөтүр барааннары-
биле хандыраын боттандыра херек.

Интеллигенция кадрларын орту-
зунга политиктиг кижизидилге ажы-
лын хүн-бүрү күштелдирип чорудуп
тургаш, бистин областын социали-
стик чаартылгазын херээнге илеп-
кейлиг демиселчилер болдураалы-
нар!

Колхозчу бир өг-бүлениң олча-ажылы

ЧАРДЖОВ. Чарджоуский район-
унд Халтурин аттыг көдээ ажил-
агый артели хөвөч белеткелдин
болгаш күрүнөгө мал продуктулары
дуздарынын планнарын чедишкени-
ниг күөсеткен. Баш бурунгаар үн-
дүргөн түнел өзүгаар алырга, бо
чылын колхозтун олча-ажы 4 мил-
лион хире рубль чедип турар.
Эреш Кузубаевтин өг-бүленинде
күш-ажыл кылып шыдаар үш кижилер
бар. Ол өг-бүлө 1400 ажыг күш-

хүннерин ажилдап алган болгаш
чүгле аванысга 7.200 рубльди бол-
гаш 1350 килограмм тарааны алган.
Ам колхозта чыл олча-ажынын
хуваалдазынга белеткел чоруп тур-
ар. Күш-хүнү бурзуңге 15 рубль,
25 килограмм тараа онаажып турар.
Э. Кузубаевтин өг-бүлөзи аваныс-
га алган ачказы-биле мотоцикл,
даарныр машина садып алган.

(СЭТА).

Чер-чер Советтеринге сонгулдаларга белеткел

ЛЕНИНГРАД Ажилчы чоннар
депутаттарынын чер-чер Советтери-
нин сонгулдаларыга белеткелдер
хоорайда чоруп турар.

Ленинградтын хоорай Советинин
күүсөкчү органиастыг хемчеглер-
нин планын бадылаан. Хоорайнын
Сталинский, Калининский болгаш
өске-даа район Советтеринин күөсө-
кчү органдарын ылаптап тургузары-
нын талазы-биле чөвүлел хуралдар
болгулаан, чаа агитпунктуларын
дерилдизи эгелээ.

Ажилдап турар агитпунктуларга
муң-мун Ленинградчылар барып тур-
ар. Партиянын XIX съездинин
материалдарына болгаш эш И. В.
Сталинның «ССРЭ-де социализмди
экономнуг проблемалары» деп ге-
нийлиг чогаалына холбаштырган
беседалары ол агитпунктуларда
органиастап турар.

Бродский кудумчузунда агитпун-
кта «И. В. Сталин социализмден
коммунизмге шилчелгенин баш-
тайгы кол чүүлдерин дугайында»,
«Коммунисттик партия—совет нии-
телдин удуртукчу болгаш башка-
рыкчы күжү», «ССРЭ-де коммунизм
тургузушкунун сорук кирикчизи
болгаш органиастыгы» деп болгаш
өске-даа лекцияларын дыка хөй кижилер
дынаан.

СВЕРДЛОВСК. Чер-чер Советте-
ринин сонгулдаларга белеткелдер
хоорайда калбарып турар. Район

Советтеринин күөсөкчү органдарын дар-
галарын болгаш секретарларын,
килдистер эргелекчилеринин
чөвүлел хуралдары болгулаан. Сон-
гулда мурнуу чарынын кампания-
зы-биле холбашкан органиастыг
айтырыларын ол чөвүлел хуралдар-
га чугаалашкан.

НОВОСИБИРСК. Чер-чер Советте-
ринге ам болур деп турар сонгул-
даларга белеткелдин айтырыларын
нын талазы-биле райкүүсөкчү органдарын
даргаларын семинарын Ново-
сибирск облкүүсөкчү эрттирген. Чер-
чер сонгукчуларын санын, даңзын
тургузуп, сонгулда округтары-
нын, участоктарынын кызыгаарларын
тодарып турар.

Партия организациялары агиткол-
лективтерин составын быжылгап,
оларнын чоогу үеде ажилынын пла-
нын тургузуп турар. Совет демокра-
тиянын дугайында, Сталинчы Кон-
ституциянын болгаш партиянын XIX
съездинин төөгүлү шиттирлеринин
дугайында беседаларын агита-
торлар чорудуп турар.

ГОРЬКИЙ. Ажилчы чоннар депу-
таттарынын чер-чер Советтеринин
сонгулдаларыга белеткелдер обла-
стын хоорайларында болгаш суурла-
рында калбарып чоруп турар. Горь-
кий хоорайга үш муң ажыг агита-
торлар болгаш пропагандистер сон-
гукчуларга барып чораннар. Олар
ам болур сонгулдаларыга чугаалап тур-

ганнар. Партиянын XIX съездинин
дугайында, эш И. В. Сталинның
«ССРЭ-де социализмди экономнуг
проблемалары» деп генийлиг ажы-
лынын дугайында илеткелдерин
болгаш беседаларын хоорайларын
болгаш суурларын хөй-хөй агит-
пунктуларына чорутулаан.

УЛЬЯНОВСК. Чер-чер Советте-
ринин сонгулдаларыга белеткелдер
областа калбарып чоруп турар.
Агитпунктуларга болгаш сонгулда
участоктарына бажынарын баш-
карып тускайлаан, сонгукчуларын
даңзын тургузуп турар.

Чер-чер Советтеринин сонгулда-
ларына болгаш политиктиг ажилды
калбарып чорударына белеткелдин
айтырыларын талазы-биле партия
хооркомнарын болгаш рай-
комнарын секретарларынын се-
минарын КПСС хооркомунга эрт-
тирген.

ТАМБОВ. Ажилчы чоннар депу-
таттарынын хоорай болгаш район
Советтери чер-чер Советтеринин
сонгулдаларыга белеткелдерин чор-
удуп турар. Сонгулда округтарын
тургузуп, сонгулда участоктарынын
турар бажынарын шилип турар.
Тамбов районун көдээ Советте-
ринин даргаларын болгаш сек-
ретарларынын семинарына сонгул-
даларын органиаст-техниктиг бе-
леткелдерин айтырыларын чуга-
лашкан.

(СЭТА).

Партиянын XIX съездинин шиттирлеринин болгаш эш И. В. Сталинның генийлиг чогаалынын пропагандазы

Совет Эвилелинин Коммунисттик
партиянын XIX съездинин
төгүлү шиттирлерин болгаш
эш И. В. Сталинның «ССРЭ-де
социализмди экономнуг проблема-
лары» деп генийлиг чогаалын совет
кижилер улуг сонуграл-биле
өөренип турарлар. Партиянын съез-
динге болгаш эш И. В. Сталин-
ның чогаалына алдар болдурган
лекцияларын болгаш илеткелдерин
культура ордуларында, клубтарда,
кызыл булуңнарда, номчулга ба-
жынарында органиастап турар.

Партиянын XIX съездинин түн-
нелдерин болгаш эш И. В. Сталин-
ның «ССРЭ-де социализмди
экономнуг проблемалары» деп клас-
сиктиг чогаалынын дугайында илет-
келдерин Рига областын 165 муң
ажылчыны, албан-хаакычтары
болгаш колхозчу шөлдөрүнүн ажы-
шчилери дынааннар.

Смилтенский районун Сталин
аттыг көдээ ажил-агый артелинин
колхозчуларынын хуралына Латвия-
нын компартиянын ТК-зынын
секретары Калибердин съездинин
түннелдеринин дугайында илеткел
кылган. Латви ССР-нин совхозтар
министри Вацетас съездинин

дугайында илеткелди Елгавский
районун колхозтарына кылган.
Сөөлү бөдүн чартык айныг дур-
гузунда областын бүдүрүлгелеринге,
албан черлеринге болгаш колхоз-
дарына политиктиг темаларга 5
муң ажыг илеткелдерин эрттирген.

Съездинин документтеринин бол-
гаш эш И. В. Сталинның классик-
тиг чогаалынын пропагандазын Таджик-
истаннын ажылчыларынын, ал-
бан-хаакычтарынын болгаш кол-
хозчуларынын ортузунда улам кал-
барып турар. Республикада эң
улуг бүдүрүлгө—Сталинбадтын
поставы комбинатында 100 ажыг
агитаторлар Сталинчы чаа беш чыл
планынын үлөтүр талазы-биле
сорулгаларын дугайында беседаларын
хүн-бүрү чорудуп турар. Кая-
чаарда аажок улуг перспективалар
бола сорук кириктен комбинаттын
300 хире ажылчылары бистин Төр-
өөн чуртувустун улам ынайгы
чектелишкенин дээш чылдын бү-
дүрүлгө онаалдарын хуусаа бе-
тинде күөсеткенер. Эш И. В.
Сталинның «ССРЭ-де социализмди
экономнуг проблемалары» деп
чогаалынын дугайында лекцияларын
номчулгалары Гиссарский,

Шахринауский, Регарский болгаш
республиканын өске-даа районна-
рында эгелээ.

Кол Туркмен каналдын муң-мун
километр черлерде калбарган хову
партияларында болгаш экспедиция-
ларында 400 ажыг агитаторлар
XIX съездинин материалдарын ке-
лир үенин суг магистралынын туду-
гучуларына тайылбырлап берип
турар. Эң куруг черлерин ажил-
лалга кирип турар кижилер бесе-
даларын, лекцияларын, илеткелдерин
улуг сонуграл-биле дыннап турарлар.

Политиктиг болгаш эртемниг бил-
дигер непередеринин талазы-биле
инителдерин кижигүннери эш
И. В. Сталинның чогаалынын бол-
гаш партиянын XIX съездинин
дугайында лекцияларын дыка хөй
черлерде органиастааннар.

Львов хоорайда чоокта чаа
ажытылган лекторияда: «И. В.
Сталинның «ССРЭ-де социализмди
экономнуг проблемалары» деп чо-
гаалы—марксизм-ленинизмдин те-
ориязынга кайгамчыктыг чаа са-
лышкын болур» деп темалыг лек-
циянын бөдүүн номчуп эгелээ.

(СЭТА).

Областын колхозтар тудугларында

ӨВҮР РАЙОНДА

Партия болгаш совет казак эш
Сталин бистин областын анык кол-
хозтарынын органиастыг, ажил-агый-
ын быжылгаар, колхозчуларын
культура-амыдырал чуртталгазын
чаагайжыдарына улуг-улуг дуза-
ламчылары берип, хүн бүрүде са-
гыш салып турар. Ол канчаар-даа
аажок улуг дузаламчыга даяны-
шаан, Өвүр районун колхозтары
1952 чылда чуртталга бажынарын
нын, культура-амыдыралдын, бүдү-
рүлгенин болгаш мал ажилынын
тудугларынын планын күөсеткен.

Районун колхозтары декабрь 1-
ге чедир чуртталга бажынарын 150
хуу, бүдүрүлгө тудугларын 120 хуу,
мал ажилынын тудугларын 100 хуу
күөседип, күрүнелер берип турар
этин хуусаалыг чөзүлери болгаш
эгитинмес дузаламчыларын чөп
ажылдап турар. Тудуглар шынар
талазы-биле экижил турар.

Колхозтарын тудуг бригадаларында
тудугчу мурнакчыларын саны
чыл бүрүде көөдөп, бригадирле-
ри эштер Чамзырын, Балдакай, Се-
рен-оол олар тудуг ажилын органи-
астаарына мергежип турар бол-
гаш тудуг ажилдарына Ширин, Тас-
оол, Дамбажык болгаш оон-даа өскелер
шалыпчылар болуп, сурагылыг
тудугчуларга санатырып турар.

Районун колхозчу тудугчулары
чедип алган чедишкениринге оо-

жургабайн тудуг ажилын улам күш-
тедирбишаан, келир чылдын тудуг-
ларынын планын күөседип алы-
рынын тодаргай графинин кылып,
тудуг ыяжын белеткээринин прак-
тиктиг хемчеглерин ап турар.

Өвүр районда «Торгалыг» көдээ
ажыл-агый артели бо чылдын тудуг
планын ажыг күөсеткен. Тудуг бри-
гадазында күш-ажылдын чоруму эки
тургузунган, социалисттик чарышта
алдынган хүлээлгелерин күөсед-
зин, ажилдын эки шынары дээш
чүткүл бызанды бурзуун ажил-
ише хайныктырып турар.

Колхозчу бызандыларын соци-
алисттик сууржулга дээш кызымак
ажылынын болгаш партияниги
удуртулганын түннелинде «Торга-
лыг» колхозтун тудуг бригадазы бо
чылын чуртталганын 18 чаа бажы-
нарын ажылгала киирген. Ол ыш-
каш ында чөп чыл школазынын
тудуун, оң столвазын база кол-
хоз конторын дооскан.

ПЛАН КҮӨСЕТИНГЕН

Бай-Тайга районун «Мурнакчы»
колхозу бо чылдын тудуг планын
районда мурнап, шынарлыг дооскан.
Ажилдын ол чедишкенирин быжы-
лавышаан, келир чылда оон-
даа бедик көргүзүлгелер бол-
лурунга белеткелдер калбарып тур-
ар. Тудуг бригадазында (бригадир

эш Урбаа) 83 кижилер ажилдап турар.
Туубу кылар бүдүрүлгө бо чылын
75 муң туубуну кылган. Ол болза,
чүгле Бай-Тайганы эвес, Барыш-
Хемчик районун амгы херегеленин
кадай хандырып шыдаар аргалыг.

Бригаданын элээн хөй кижилери
келир чылдын тудуунга ыяш мате-
риалы белеткээрин чорудуп турар.
Сөөлү хүнгерге чедир 400 ажыг
кубометр ыяш белеткетинген. Ол
ажыл улам чедишкенин чоруп тур-
ар.

ЧЫРГАКЫНЫН СЫНЫНДА

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Келир
чылдын тудуунга белеткел ажы-
лын Чөөн-Хемчик районда Калинин
аттыг колхоз чедишкенин чору-
дуп турар. Тудуг ыяжы белеткээрин-
ге 18 кижилер тускай бригаданы
чоруткан.

Эш Очурун удуртканы ол бри-
гада 3500 кубометр ыяш белеткээр
планын. Чыргакы сынынга четкени-
нин баштайгы хүнүнде-ле олар 50
кубометр ыяшты белеткээ. Брига-
данын ыяжын 5 шанактары тускай
бөлүк сөөртүп эгелээ.

Мооң-биле кады тайгада ыяш
дилеп турар 3 хирээлиг 6 кижилер
3500 чуга, 2000 кылын манзалар
дилерин хүлээнген ажилдап турар.
Олар баштайгы 5 хүнүнде 136
манзалар белеткээ.

Колхозтун кыштагында

ТУРАН. (Телефон-биле). Малдын
өзери ооң чаш төдүн менди алыр
рында кол хамааржыр деп чүвени
Бин-Хем районда Ленин аттыг кол-
хозтун малчынары эки билгенер.

Колхоз шээр малын (ферма эр-
гелекчизи эш Чимбин) бо чылын 3
кезек черде кыштагалаткан: Кур-
Суунда 330 баш, Дыттыг-Арыгда
350 баш, Түгдөктиге 420 баш.
Ол участоктарда Байыр-оол, Баазан,
Чамзырай олар эки ажилдап турар.
Малдын 3 эрги, 2 чаа кажааларын
хынамчалыг кылып, ылангыя төрүүр
хойларга тускай чылыг бажычы-
гаштары кыштаг бурзуңде белет-
кээ.

Колхозтун Кур-Суунда хою амгы
үеде төрүп эгелей берген. Баштайгы
үеде төрүтүнгөн 10 хураганнар
семис, боткур, оон илерер сүткур
болуп турар. Зоотехник эш Михай-
лова кыштаглар аразында эргип,
дууна сүмезин малчынарга берип
турар.

Аныктарнын кежээки школазы

Чаа-Хөл районун төвүнде чоокта
чаа аныктарнын кежээки школа-
зын айткан. Аныктарнын били-
нин айы-биле ында 1-ден 4 клас-
тарын тургускан.

Тус-тус класстарда нийтизи-биле
80 аныктар өөренип эгелээ. Аны-
ктарнын кежээки школазынын өө-
редилгези неделяда 4 удаа болур.
Хүн-бүрүде 4 шак өөренип.

Кежээки школада өөренип турар
аныктар школаны ажадырына
холбаштырган хуралга өөредилгеге
чүгле «4», «5» демдектерлиг өөре-
нип хүлээнгенер.

Човну бижитиг болдурар дээш

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-

Аныктарнын коммунисттик кижизидилгенин аныктык экижидер

Барын-Хемчик районуну комсомол уюмуна коммунисттик активинин хуралы болуп эрткен. Совет Эвилдин Коммунисттик партиянын XIX съездинин шийтпирлеринин холбаштыр комсомол уюмдарыннын сорулгаларын дугайында ВЛКСМ райкомунун секретары эш Даньковтун илеткелин актив хуралы чугаалашкан.

Социализмден коммунизмге чорту шилчилгени бистин Терзэн чуртувуста боттаандыгы турарыннын уезинде, партиянын XIX съездинин шийтпирлеринин, эш И. В. Сталиннын «ССРЭ-де социализмдин экономик проблемалары» деп гениталдыг чаа ажылынын канчаар-даа аажок улуг ужуру-дузазын илеткелини чугаалаан. Маңаа холбаштыр аныктарнын коммунисттик кижизидилгенин ажылы экижидер талазын деге районуну комсомол уюмдарыннын сорулгаларын ол айтыкан.

Районун «Большевик», Ворошилов аттыг колхозтарыннын комсомол уюмдарыннын эки ажылынын дуржулгазын илеткели демделген. Амгы уде «Большевик» колхозтун 116 комсомолчулары, Ворошилов аттыг колхозтун 30 ажыг комсомолчулары болгаш ында колхозчу аныктар партиянын XIX съездинин материалдарын ханызы-биле өөренип турар. Ол колхозтарын бүгү комсомолчулары колхоз бугурулгезине илеткелини киржикип, күш-хуңунун минимумун бо чылын чедир болгаш ажыг күседип турарлар.

Актив хуралыннын киржикичлери болза, районуну комсомол уюмдарыннын аныктар ортузунга политиктик кижизидилгени ажылы чепес чорудуп келгенин шүгүмчүлзөн.

«Кызыл тараачын» колхозтун 80 ажыг комсомолчуларыннын политиктик өөредилгезин ам-даа организастатынмаач. Колхозчу аныктар ортузунга коммунисттик кижизидилгенин ажылы удурутт талазы-биле ажылды ВЛКСМ райкомун экижиптзэн. — деп эш Седил шүгүмчүлзөн.

Комсомолчу эш Глазкованын чугаалааны болза: «Комсомол 30 чыл ою» колхозта аныктар дыка хөй. Өөредилге дугайында оларнын негделзин комсомол организастызы хандырбайн турар. Библиотека үргүлчү хаагыг туруп келген. Күш-культура болгаш спорт ажылы экижиптзэн. Мындыг чепестерге моон сонгаар эптежер аргажок.

Актив хуралына шупту 11 кижиде саал берген.

Актив хуралы илерзэн чепестерин уузкаар талазы-биле тодаргай сорулгаларын айтыкан шийтпирин хүлээп алган.

М. ХЕМЕР-ООЛ.

Районуну комсомол активинин хуралы

Чоокта чаа Чаа-Хөл районуну комсомол уюмуна коммунисттик активинин хуралы болуп эрткен. Хуралга Совет Эвилдинин Коммунисттик партиянын XIX съездинин шийтпирлеринин холбаштыр районуну комсомол уюмдарыннын сорулгаларын дугайында илеткели КПСС-тин Чаа-Хөл райкомунун пропаганда болгаш агитация илдининин эргелекчизи эш Күнзүн кылган.

КПСС-тин XIX съездинин эрткен дугайын, съездинин шийтпирлерин, анаа холбаштыр районуну комсомол уюмдарыннын сорулгаларын дугайын, эш Күнзүн илеткелинге тодаргай чугаалаан.

КПСС-тин XIX съездинин холбаштыр чедип алган күш-ажылы чедишкенин чугаалавышаан, онаал бергенер районуну комсомол уюмдарыннын ажылында улуг чепестерин илерзип шүгүмчүлзөн.

Чаа-Хөл суурда 7 чыл школага өөреникчилерин комсомол эге организастызынын секретары эш Ойдуу бодуну саналыгын мынча дээр:

Бистин эге организастызын кижигүн санын талазы-биле улуг организастык болуп турар. Өөредилге эгеинде, организастык бж кижигүн-нерин турган болза, ам 83 кижигүн-нерин апарган. Ол болза, бистин чаа кижигүннүр хүлээп алганын выстан эскен. 9 айдаан бээр комсомол хуралын 6 каттап эрттирип, анаа өөредилге кижизидилгени ажылга холбашкан агула айтырылганын чугаалажып турган бис.

Ынчалза-даа бистин ажылымыста чепестер ам-даа хөй. Школада өөредилге кижизидилгени ажылдан куду денесинден бирги улунда 156 өөреникчилер багай демдек алган, оон ишинде комсомолчулар болгаш пионерлер база өззеш өзес болуп турар. Комсомол ажылынын арга дуржулгазын чедир билбезимден чамдыкта кылза чогуур чугула ажылдарын кылбайн турар мен, ВЛКСМ райкомун мезең ажылыгма дузалашпайн турар болгаш бистин эге организастызын ажылы-биле танышпайн турар.

Улуг сонургал-биле өөренип турар

Эрзэн районуну эне ырак сумуу Качыкта партия төөгүзү өөренир кол хевиринде-бөлгүмү ажылдап турар. Бөлгүмде 8 коммунисттер болгаш 6 комсомолчулар өөренип турар.

Бөлгүмүнү кичээлдери үзүлбейн, айтыгын хундерде доктаамал эрттин турар. Дынакчылар кичээл үспейн чыгып кээп, улуг сонургал-биле өөренип турар. Өөредилге программма өзугаар озалдашкын чокка чоруп турар.

Бөлгүмүн дынакчыларындан эштер Комбу, Шожудач, Сундуй, Шижээ, Күнчүн, Сендеш-оол, Иван олар эң кызыкмаккай өөренип турарлар.

О. ДАМБА.

ВЛКСМ райкомуну кижигүнү эш Сеняшкин бодуну саналыгын ВЛКСМ райкомуну, обкомуну, «Молодежь Тувы» солунун адрезинге шүгүмчүлзөлдери кылган.

— ВЛКСМ райкомуну секретарлары эш Тайгыранза, Болотов болгаш райкомуну өске-даа ажылдакчылары комсомол эге организастарыннын ажылыгма чепес дузалагы турарлар. ВЛКСМ райкомун эге организастык секретарларыннын семинарларын ховар организастап турар болгаш комсомолчуларын база эвилдин кижигүнү өзес аныктарнын ортузунга лекция пропагандазын калбартпайн турар. Чоокта чаа Сталинны Конституция дугайында лекциянын кылырын ВЛКСМ райкомун мезең дааскан. Ынчалза-даа ол лекцияны кылырын каш-ла шак муруну чарында ол дугайын мезең дынаткан болгаш номчууру-биле чорудуп берген материал каш чылдар мурунда кылдыган, чаа чүүдөр-биле неметинмэн лекция болган.

ВЛКСМ обкомуну төлээни эш Завялова болгаш «Молодежь Тувы» солунун редакциянын ажылдакчы эш Филиппов районга келгеш комсомол ажылы экижидеринге хандыг-даа дузаны көргүспөй чоруй барганнар.

Сталин аттыг колхозта комсомол эге организастызын секретарыннын оралакчы эш Сувак бодуну саналыгын КПСС-тин XIX съездинин материалдарын комсомолчуларын болгаш аныктарнын ханызы-биле өөренирине ВЛКСМ райкомуну дузалашпайн турарын шүгүмчүлзөн.

Актив хуралына оон ынай эштер Кыновка, Чараш-оло, Лопсан, Испек, Тудый-оол, Лопсан, Болотов база КПСС Чаа-Хөл райкомунун секретары эш Волчатов олар саналшүгүмчүлзөлдери кылганнар.

КПСС-тин XIX съездинин шийтпирлерин күседиринге районуну комсомолчуларыннын илеткелиг киржилгезинин сорулгаларын айтыкан делгергей доктаады районуну комсомол активинин хуралы хүлээп алган.

Партиянын политшколазы эки ажылдап турар

Улуг-Хем районуну Хендерге сумуунда Маленков аттыг кездээ ажылдагы артелинде чеди чыл школазын башкылары хаара туттунган ийги чылдын политшколазы ажылдап турар.

Бөлгүмүнү кичээлдери идея болгаш организаст талазы-биле бедик денелде эрттип турар. Бөлгүмүн өөредилгези 1952 чылдын октябрь 15-те эгелээш амга чедир чангыс-даа катан үзүлбээн.

Бөлгүмүн дынакчылары Совет Эвилдинин Коммунисттик партиянын XIX съездинин материалдарын өөренип турар. Беседалажышкынга дынакчылар эки белекелдиг кээп, илеткелиг киржин турар болгаш өөренип эрткен материалдарын бүрүн конспектилеп ап турарлар.

Бөлгүмүн ажылынын идея болгаш организастык талазы-биле шак мындыг бедик түнелдиг болуп турары ол бөлгүмүн пропагандин эш Петрованын дуржулгагы башкылап, дынакчылардан шынгы негделдиг ажылдап турарындаан улугу-биле хамааржып турар. Пропагандист эш Петрова программма өзугаар өөренир темаларын чеченчага литературазындан немелде материалдарын ажылап тургаш белекенип, чамдык темаларын амгы уенин амдыралы-биле холбаштырып турар.

Ынчангаш оон башкылап турар бөлгүмү өөредилге программмазын бедик денелге доозуп шыдаары чигзин чок.

С. ШИВИТ.

А. ЧИМЧИТ-ООЛ.

Дынакчыларга солун болгаш билдингир

Тес-Хем районуну Калинин аттыг колхозта партия төөгүзү өөренир ийги чылдын кол хевирин бөлгүмү ажылдап турар. Бөлгүмүнү кичээлдери үзүктелешкин чокка организастыг бедик идея-денелде чоруп турар. Бөлгүмүнү пропагандин эш Сергей өөренир темаларын эки белекел-биле дынакчыларга солун болгаш билдингир кылдыр башкылап турар. Тус-тус темаларын амгы уенин амдыралы-биле холбаштырып турар.

Бөлгүмүн дынакчыларындан эштер Ензак, Сергей, Чамыяң, Көк-оол олар эң илеткелиг өөренип, эрткен материалдарын кызыкмаккай шингээди ап турар.

Я. ШАРАВИИ.

Партиянын XIX съездинин шийтпирлерин таныжып турар Садыг ажылдакчыларынын хуралына

Чоокта чаа Кызылдың культура бажыныга садыг ажылдакчыларынын хуралы болуп эрткен. Анаа Облпотребсоюзун, Кызыл ХоорХН-нин болгаш Кызыл РайХН-инде 500 чыгам ажылдакчылары киришкен. Партиянын XIX съездинин ажылынын түнелдери болгаш областын садыг ажылдакчыларынын сорулгаларын дугайында КПСС обкомуну секретары эш Токанын илеткелин хуралды киржикичлери улуг кичээлге-биле дынчаан.

Партиянын XIX съездинин шийтпирлеринин төөгүлүг ужурудузун допчулап тайылабырашаан, эш Тока бодуну илеткелинге областын садыг ажылында чамдык чедишкенин, ылангыя эрткен 11 айларын дургузунда бараан саарылгазын планы ниитизинде 106,8 хуу, а хөй-ниити чеменилгезинин — 111,3 хуу күсүстенип, 1951 чылга бодаарга, бо чылын ажылы чонга үлетпүр болгаш аш-чөм барааннарнын садыглаашкыны 21,4 хуу өскенин демделгелишаан, оон-биле чергелештир ажылда бар улуг чепестерин долузу-биле анализтзэн.

Чул диге, областын садыг организастылары бараан саарылгазыннын планын ниитизинде күсүсөдип шыдаан болза-даа, чамдык Тожу, Терез, Эрзин, Мөнгүн-Тайга районнарнын чергелешкелер ниитиледери доктаатынган планын мынчага күсүстөйп турарын, оларже облпотребсоюз (даргазы эш Кошкар, оон оралакчы эш Агапов) кичээлге хөй салбайн, бараан сөөртүлгезин чогуур өйүндө хандырбайн, практиктик ажылга чепес дузалажып, чүгле канцеляр-бюрократсыг удурутгала-биле кызыгаарлатынып келгенин, чергелл кооперациянын шүгүмү-биле обласка будурп кылган казбак чергелл барааннарнын шынарын кудузуун оон садыглашкынын багай организастап, чаа сууржаан колхозчу тараачынарнын стол, сандай дээр ышкаш бажын херкселдер-биле хандырбайн турарын, садыг четкилерин дамчытыр ногаа болгаш кат-чимисти садыглаарын окта чепес организастанын, садыг системазында контрольдун чепезинден, өре-самчыгдаларын эңир чыдаазында оранок өскенин, хууулар-биле ажылдын экижизинин, чамдык районнарда кооперациянын демократызы каржызы-биле хажыткынып, отчеттар берилишинин үстүп турарын, садыг кадрлары-биле ажылдын чепезин эш Тока тодаргай чижектерге көргүзүп чугаалааш, ол чепестерин дарый чайладырынын хемчеглерин айтып, садыг

ажылдакчыларынын мурунга шынгы сорулгаларын салган.

Хуралдын киржикичизи — Кызыл ХоорХН-нин эки садыгжыларынын бирээзи эш Быкова бодуну саналыгын ажылынын дуржулгазын чугаалавышаан, облпотребсоюзтун садыг базасы бараан хүлээп алкыкчыларын 6—10 хонук чедир маңадыр бюрократсыг чоруктарын болдуруп келгенин шүгүмчүлзөн. Кызыл РайХН-инде склад эргелекчизи эш Иванов районуну садыг ажылдакчылары партиянын XIX съездинин шийтпирлеринге сорул киргеш, садыг ажылы улам экижидер талазы-биле бедиктен чаа хүлээлгелерин алгылааш, улуг көдүрүшкүн-биле ажылдап турарын демделген.

Кооператив школазынын башкы эш Дажы-Норбу бодуну саналыгын школага өөреникчилер шийлип алышкыны багай, оларнын билинин денелде чавыс болуп турары-биле өөренип чадааш чыгаар казытынып увер таварылгалар болдуруп турарын, школа дооскан чамдык тыва кадрларын садыг организастылары ажылга албайн, анаа-ла салып чорудуп турарын демделген. Облпотребсоюзтун садыг базасынын ажылдакчы эш Голенко өсө алгаш, хергелекчилер эвилдинин баштаар чери бараан складтарын өске организастыларга үлет берип-кени-биле кооперациянын хөй-хөй акша түндүк барааннарнын даштын үрелип турарын, базаны чогуур өйүндө акшалаптырбай келгенин, баштаар черин даргазынын оралакчы эш Агаповтун ажылдакчыларга эзелдек өзес, дүжүмөстиг чоруну, садыг системазында кадрлар-биле ажылдын багайын, база Абаканда садыг базанын директору эш Наторов чамдык чугула барааннарнын чогуур үезинде обласче чорутпайн, үрелир шыгап, когаралдык байдалдарын болдурун чугаалааш.

Хуралдын өске-даа элзэн хөй киржикичлери областын, оон ишинде хоорайнын, Кызыл районуну садыг ажылында үндезин чепестерин коптарып, хергелл кооперациянын удурутт органианын адрезинге чидиг шүгүмчүлзөлдери кылгылаан.

Илеткеге болгаш бердинген санал-онаалдарга үндезилеп, хуралдын киржикичлери моон сонгааргы сорулгалар дугайында тускай шийтпирин үндүргөн.

Л. ИРГИТ.

БУДУРУЛГЕГЕ КОММУНИСТЕРНИН МУРНАКЧЫ РОЛЮН БЕДИДЕР

Совет Эвилдинин Коммунисттик партиянын XIX съездинин шийтпирлерин совет улуг улуг көдүрүшкүнүгүг сеткил ханышкыны-биле деткзэн.

Маңаа холбаштыр Кызыл хоорайнын партия организастызынын коммунистеринин инициативазы болгаш илеткели өскөн, үлетпүр будурүлгелеринде партия организастылары быжыккан, будурүлгелерин, транспорт болгаш хоорай тудуунун ажылын улам экижидер дээр демиселге оларнын ролу күштөлгөн.

Будурүлгедө ажылдап турар хөй-хөй коммунистер партия шийтпирлерин күсүсөдизи дээр күш-ажылга үлегерин көргүзүп, бодуну ажыл херзенин техниказын шингээди ап, күш-ажылдын будурүлгелерин болгаш боттарынын ажыл-шчы мергелини бедидип турарлар. Олар болза, социалистик өнчү хөрөгенин камгалаарын болгаш быжылаарын үлегерчилери база социалистик чарыштын организастылары болу бергенер.

Коммунист долаачы Эюэин «Зис-150» деп машина-биле капитал септелге чокка 200 мун километрин эрткен хүлээнген. Партия хооркомуну бюрозун эш Эюэиндин ажылынын дуржулгазын дугайында оон илеткелин дынаан. Анаа областын элзэн хөй долаачыларын олуруштурган. Эш Эюэиндин эгелекчи саналын он-он долаачылар деткзэн. АТКнын долаачыны коммунист Лыков автомашинанын капитал септелгези чокка 100 мун километрин эрттерин хүлээнгеш, ам 94 мун километрин эрткен, ол бодуну ажылынын дуржулгазын болгаш долаачыларга дамчыдып турар. АТК-ча 14 чыл ажылдап келген электросварщик Гребини чок шалдык күш-ажылчы үлегерин көргүзүп турар. Ол болза, ажыл нормазын доктаамал ажыр күсүсөдип, эки шынарлыг продукциянын бу-

дурүп келген. Ол бодуну политиктик билдин үргүлчү бедидип турар, амгы уде эки ажылдыг агитаторларын бирээзи.

Тудуг трестинин коммунистерин будурүлгедө мурнакчы ролу база бедзэн. Сөөлгү уде коллективтин ниити ажылы экижзэн. Мында 26 коммунистерден 14 кижиде шупту будурүлгедө ажылдап турар. Олар шуптузу ажыл нормазын ыракта ажыр күсүсөдип, социалистик чарыштын организастылары болуп турарлар. Коммунистер Пичугин, Писарев чүгле күш-ажылга мурнакчы болуру-биле кызыгаарлатынмай, а трестин болгаш ында партия организастызынын ниити ажылынын чепестеринге удур илеткелиг демисел жип келгенер.

Алгы заводунда коммунист Хүрекпен ажылаачылар ортузунга социалистик чарыштын организастылары болуп келген. Ол бодуну дуржулгазын эштер Сундуй, Кретов, Лаа-Хуурак оларга дамчыткан болгаш оларны будурүлгенин мурнакчылары болдурган. Хүрекпен боду, ажыл нормазын үргүлчү 170—200 хуу күсүсөдип турар.

Заводтун партия организастызы будурүлгедө планын күсүсөдиринге коммунистерин күжүн мобилизастап шыдаан база коллектив мурнакчы ажылдыг будурүлгелерин бирээзи болдурган.

Сапог даараар мастерскаянын коммунистер будурүлгедө планын күсүсөдип дээр демиселдин авангардыннда турарлар. Будурүлгедө ажылдап турар 6 коммунистер күш-ажылгы үлегерлиг болушаан, колбаштыгы хөй-ниити ажылынын башкарыкчылары болу бергенер. Коммунистер Сафронова, Рошин будурүлгедө онаалдызын 140—170 хуу күсүсөдип турар. Мастерская бо чылдын будурүлгедө планын ноябрь 14-те күсүсөткөш, 1953 чылдын үлүн ажылдап эге-

дзэн. Чыылданы чыл плавин 226 хуу күсөткөш, күрүнеге 143 мун рубль орулганы кирген.

«Тыва алдын» трестинин автотранспорт конторазынын коллективинде ажылга бедик көргүзүлгелер болган. Октябрь революциянын 35 чыл оюнун байырлыгына уткуштур чүк сөөртүлгезинин чыл планын донаа талазы-биле 118,3 хуу, тонна километр талазы-биле 109,2 хуу күсөткөн. Будурүлгедө 65 мун рубль орулгалыг болган. Чолаачы коммунист Закутилин ам 1953 чылдын үлүн ажылдап турар, 322 литр бензинин камнаан, машинанын капитал септелгези чокка 200 мун километрин эрттерин ол хүлээнген.

Партиянын XIX съездинин шийтпирлерин күсөдир дээр демиселге хоорайнын комсомолчуларыннын мурнакчы ролу бедзэн. Комсомол организастыларынын ажылында башкарылганы будурүлгелерин партия организастылары экижидип турар фактылар хөй. Партия кижигүнүгө кандидат Сухачёва дааранылга комбинадынын комсомол организастызынын секретары хүлээлгезин үлегерлиг күсүсөдип турар. Ында бүгү комсомолчулар болгаш анык ажылчынар социалистик чарышта хаара туттуунган болгаш будурүлгедө планын ажыр күсөдип келген. Алгы заводунда комсомол организастызы (секретары Исаков) социалистик чарышка аныктарын киржилгезинин дугайын комсомол хуралына ай санайда чугаалажып келген, стахановчуларын аттарын хундулел самбыразына илерзип, оларнын ажылынын арга-ларынын дугайын хана солунга бижип турар, шупту комсомолчулар ажыл нормазын ажыр күсөдип турар. Аш-чөм комбинадынын комсомолчулары чиг этти камналгези, продукциянын эки шынары дээр чарыштын инициаторлары болуп ту-

рар. Сирина, Скрипаченко оларнын удурткан комсомолчу-аныктар бригадалары он айлар ишинде будурүлгедө технологиязын шын чоруканынын, чидиргилерни кызырганынын ачызында 5600 килограмм чиг этти камнап алганнар.

Будурүлгенин чедишкенин оон-даа артык өстүрүп болур арга-лар бар. Үлетпүрүн болгаш транспорттун мурнакчыларын дуржулгазын өөренип көөр, неперсидер ажылдын дугайында база будурүлгедө коммунистерин мурнакчы ролун бедидеринин, социалистик чарышты калбартырынын дугайында партиянын Кызыл хооркому болгаш будурүлгедө черлерин партия организастылары чепес ажылдаан дээрзин минир херек.

Чүгле чангыс боду эки ажылдаар дугайында сагыш салары коммунисте чепес дээр билдингир, коммунист болза, боду эки ажылдавышаан, будурүлгенин ниити ажылында чепестер-биле эптежип болбас хүлээлгелиг, бодуну ажылдап турар бригаданын, участоунун, цехинин болгаш будурүлгезинин эки ажылы дээр социалистик чарыштын илеткелиг организастызы болур ужурулг. Социалистик чарышка кол негелде болза, будурүлгедө чорудулгала жокудап каап турарларын мурнакчыларын денелинге чедир көдүрери болур.

Хоорайнын 16 будурүлгелеринде 218 коммунистер, 472 комсомолчулар бар. Ол болза, авангардылыг улуг күш. Партия эге организастылары бүгү коммунистерин болгаш комсомолчуларын будурүлгедө мурнакчы ролун чедип албашаан, үлетпүрүнчү бүгү ажылчын, албан-жаакчытарын күжүн будурүлгедө планын күсөдиринче мобилизастаар, социалистик чарышты калбартыр хүлээлгелиг. Ол негелделерин чамдык партия эге организастылары эки боттандырбайн турар фактылар бар.

Баш заводу (директору эш Литвиненко, парторганизация секретары эш Попов) он айларын будурүлгедө плавин чүгле 79 хуу күсөткөн.

Партия организастызы чыл эгезинден бээр организаст-техниктиг хемчеглерин чорудар талазы-биле шийтпирлиг хемчег албаан. Будурүлгедө хөй-хөй коммунистер күш-ажылдын болгаш күрүненин чурумун садывайн турар. Ылай цехинин начальниги турган Качин үргүлчү арагалап турган, план күсөдизинин дугайында меге бижиншик кылгаш ажылында дүжүктөн, партиянын хүрээлендинен үндүрткен. Муромцев ажылдан боду үнген, Сенкевич үрүенин ишинде партиянын кижигүн дадывырын төлөвзөн, цех удурткучлары Попов, Бекасов олар партиянын даалгалар күсөстөйп турарлар. Партия организастызы мындыг чепестер-биле анаа-ла эптежип келген.

Тууйбу заводу, электрия станциязы, Кызылдың АТК-зы багай ажылдап турар. Ол будурүлгелерин удуруткучлары мурнакчыларын дуржулгазын неперетпейн келген. АТК-да коммунист чолаачылар Петренко, Сапогов, Мизерных, Филиппов, Фескин он айларын ажыл планын чүгле 50—60 хуу күсөткөдизээр. Партбюро секретары эш Гусаров коммунистерин ол багай ажылынын чылдаганын ам-даа тодаргайлашкан. АТК-нын авто-септелге мастерскаязы машиналарын тынар чок септеп турар. Септелгенин удурутп турар коммунист Ильичев партия организастызы калдыкта негелде кылбашан.

Будурүлгелерин шынар чок ажылынын фактылары хөй. Ол чепестер-биле партия организастылары эптежип олурп болбас ужурулг. Күрүне планы—ол дээрге, хоойлу болур. Боттарына онаашкан планнарны будурүлгедө черлери ыяаыла күсөдир хүлээлгелиг.

Будурүлгенин ниити продукциянын хемчээди-биле чергелештир кылдыларын тусту-тү көргүзүлгелерин планын ыяаыла күсөдирин чедип чыгар херек. Күш-ажылдын будурүлгелерин болгаш продукциянын шынарын бедидери кол сорулга болур. Механизациянын хөргезинин четче ажылгабайн турар чорук болза, күш-ажылдын будурүлгелерин бедит-

пейн турар. Тудуг трестини автокраннарнын чүгле 25—30 хуузун ажылгап, бетономешалкаларын ажылгабайн турар. Күш-ажылдын организастызы будурүлгелерде болгаш транспортта ам-даа чепес.

Партия болгаш ажыл-агый организастыларынын сорулгазы болза, күш-ажылдын будурүлгелерин бедидеринге шалтыктыг байдалдарын уузкаары, онаалдаларын планын ажыр күсөдир дээр организастыг ажылды күштелдери болур.

Будурүлгелерде коммунистер болза, күрүне хөргезинин камныг чарылдалы дээр, будурүлгелерин саң-ажыл-агынын экижидер дугайында сагыш салыр социалистик хөрөгенин камгалаарына массаларын кижизидер хүлээлгелиг.

Партия организастылары будурүлгедө администрациянын контрольдаар хүлээлгезин эки боттандырып, ажыл-агыйчыларнын тандарысалгазын бедилер херек. Будурүлгедө партиянын контрольда масса-политиктиг ажыл-биле эки холбаштырып билери чугула. Партия организастызынын секретары бүгү коммунистер-биле кады администрациянын ажылына контрольду күштелдирбишаан, массага болгызы-биле дайныр, адаанан шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди калбартыр ужурулг. Ол болза, партиянын контрольдун күжүнүн үндезин болур. Будурүлгедө участкарында чепестерин чогуур үезинде илердери, ол илерзэн чепестерин чайладыр талазы-биле боттуг ажылдарын чорудары—партия организастызынын эң чугула сорулгазы.

Партия Уставынын коммунист бүрүзүндө негеп турары болза: «партиянын шийтпирлерин күсөдир дээр илеткелиг болур. Партиянын шийтпирлеринде чүгле чөпшээрэ-жери партия кижигүнүгө чепес, партия кижигүнү ол шийтпирлерин амдыралда боттандырыр дээр демиселер хүлээлгелиг.

Г. СТЕПАНОВ.

К

Совет садыгнынь культуразынь бедидер

Улуг-Хем, Тере-Хөл районнарыга чокта чаа болуп эрткелден хуучулар төлээлериниң хуралдарынын дугайында бижикчилерниң чагааларын бистинь редакция алган.

—Улуг-Хемниң хереглекчилер нитилели, оон бүгү-ле садыг четкилери башкы Сталинга чоруткан чагаала алган хуучуларын күүседир дээш садыг ажилдакчыларынын ортузунга социалисттик чарышты элээн калбартып, кооперация ажылы экинжидеринге уланган чамдык организастыг хемчеглери ап чорутканы-биле эрткен II айларнын дургузунда барааннарын үрмектеп сарынын планын нийтизи-биле 109,9 хуу, хойниити кеменилгезиниң планын 117,4 хуу күүсетсе-даа, районун садыг ажылында четпестер ам-даа хой болганы районун хуучулар төлээлериниң хуралына илерээн— деп эш В. Тойлуг-оол бижип турар.

Чул дизе, барааннарын асортиментиниң байлактылар, хереглекчилериниң негелдизин чөп хандырар, совет садыгнынь культуразынь бедидер дугайында эрткен чылдагы хуучулар төлээлериниң чагыгылар колдуунда күүсетиниэн. Калбак хереглекчилер барааннарын чогуур өйүндө чедип ап, оларны көзө чертерге массалык-биле садыглаарын райпо баштаар чөп организаставайн барганы-биле чамдык садыг топкаларына шай, тапкы, дус, ягир, керо-син, от ышкыш хереглекчилер эрге-жоқ чугула барааннары четче хандыртынмай келген.

Садыг четкилеринге барааннар хуваалдазы ам-даа чурумчутунмаан. Оон туржук райпо баштаар черден (даргазы Гушин, садыг килдининиң эргелекчизи Четверков, белеткел конторазынның начальниги База-оол) эгелдеш, тус-тус майгынар болгаш магазиннер эргелекчилеринге чедир, совет садыгнынь принципни каржызы-биле хажыдып, үргүлчүнү хереглек барааннарын чамдык чертерге белеткелге садар чорукту болдуруп, оон-биле колхозчу тараачыннарын, ылангыя көдээ интеллигенциянын барааннары хостуу-биле садып алыр аргазын хандырбайн келгенер.

Сууржук амдыралче чаа шилчези көдөзүнн ажил-ишчилерини ортузунга культура барааннарын, бажың херекселериниң садыглашкынын садыг организастары кончуг четпес организастап, харын-даа чамдык үелдере района демир орунар, сава аймаа ышкыш ховар барааннар келирге, оларны райпо чүглө хоорай чурттакчыларыга оон иштинде бодунуң ажилдакчыларына болгаш таныш-көрүштеринге чажырып садыглаар чоруктарын болдуруп турганы ховар эвес.

Садыг кадрлары-биле ажилда четпестер база кончуг көвей. Садыг ажылына кижилериниң хынамча чок шилип ап, оларнын ажылын четпес

контрольдап, кижизидилге ажылын чорутпайн турары-биле өре-самчыг дал кылып, ажилга харысалга чокталар, арагалар чоруктар райпо системазында хой. Ылангыя эрткен II айларнын дургузунда үстүндө чылдаганаар-биле 30 ажыг кижичи халажып солушкан. Оон иштинден Хайраканда Мичурин аттыг колхозта көдээ майгыга 5 эргелекчи, Киров аттыг колхозта майгыга 4 эргелекчи солушкан. Хуучулар ортузунда ажил база тергин болбай.

Бо бүгү четпестерниң дугайында райпо баштаар чериниң адресинге хуучулар төлээлериниң чөвүлел хуралынын кижикчилери чидиг шүгүмчүлдерини кылбышаан, оларны дарый узуткап чайладарынын талазы-биле өртектик сумелерни кадып, делгернегэй шийтирени үндүргөн дээрзин эш В. Тойлуг-оол бижип турар.

—Бижикчилер С. Маадыр, С. Седип оларнын Тере-Хөлден бижип турары болза: Тере-Хөлдүн хереглекчилер нитилелинин ажылында бо чылын чамдык чедикшилер бар. Бараан саарылгазынын планын райпо чылт планына удур 96,6 хуу, хойниити кеменилгезиниң—110 хуу күүсеткен. Саарылга болгаш салып алышкын планын нийтизи-биле 98 хуу күүседип шыдаан, оон иштинде көдээ ажил-агыт продуктуларынын садып алышкынын: этиниң—98 хуу, сүтүн—130 хуу, саржагынын—177 хуу күүсеткен дээш өске-даа.

Оон-биле хереглекчилер, хереглекчилер нитилелинин ажылынын практикасында улуг-улуг четпестерин болдуруп келгени районун хуучулар төлээлериниң хуралына илерээн. Чул дизе, райпо баштаар чөп (даргазы эш Чучун) бодунуң ажылын хуучулардан хоорук байдалга чорудуп, оларнын мурунга отчөттү квартал санында кылып ужурулуг турбуза, барык-ла 15 айларнын дургузунда чагыс-даа катал чорутпаан.

Барааннар хуваалдазын, оларнын саарылгазын хереглекчилериниң чагыын барымдалавайн, хамаанчок чорудуп келгенинен негелде чомудалдар хой. Айт транспортун сөөртүлгө сезоннарында таарыштыр организаставайн келгени-биле массалык хереглекчилер элээн хой чугула чугула барааннары квартал санында чедир алдынмайн турар.

Садыг ажилдакчыларынын ортузунда өөредилге-кижизидилгелиг ажил оңа багай. Кижилериниң ажил-иши мөзү-шынарын хандыр өөренип көрбейн тургай, ажилга кайгы-хамаанчок шилип ап турганын садыг системазыне идегел чок кижилер хойу-биле шургуп киргилээш, эвээш эвес самчыгдалдарны

кылып, күрүнеге хой түнчүг когаралдарны чедирген.

Райпо баштаар чөп тус-тус магазинер, прилавкалар ажилдакчыларынын ажылына контроль тургуспайн келгени-биле, ылангыя Чыргаланды, Кунгурттуг магазиннериниң эргелекчилери Сантэва Фелло-ва ышкыш, аксеткилдиг эвес киялдер күш-ажылдын сагылга-чурумун үрөп, совет садыгнынь принципни каржызы-биле хажыдып, атыг-чөм болгаш үлетпур барааннарын өктала, таныш-көрүштеринге чажылыг-биле садыглап келгени хуралга олорушкан төлээлер боттарынын саналдарына демделгезинер.

Райпонын ревизия комиссиязынын даргазы турган Кыштымостун болгаш баштаар чериниң аппаратында ажилдап турар чамдык кижилериниң талазындан боттарынын албан ду-жаалын ажыглап алгаш, складтан хорлуг-ла барааннары туразы-биле үндүрүп ап, боттарына шингээдип, кайын болганындан келген кижилерге базарлап турунда, райпо баштаар чөп база районун истелге органны чогуур өйүндө илереди, хемчег албаан.

Райпо ажылында четпестерни чаладып узуткаар, совет садыгнынь принципни үрээ чоруктарга удур шийтирелиг демиселди чорударынын улуу, харын район прокурору Бадарчы болгаш өске-даа чамдык удурткучуларнын талазындан садыг принципни боттары-биле үрөп турганы хуучуларнын төлээлери хуралга илереткенер.

Ол ышкыш райпо столоваязынын, хабэ быжыра чериниң ажылында база улуг четпестер бар. Столоваянын белеткел турар чериниң шынары багай, соок болгаш оон ажилдакчылары кеменикчилерге ээлдек эвес болуп турарын, хабэ быжырылгасы чиг, план ай-айы-биле күүсетинмейн турарын хуралга олорушкан төлээлер база чөптү-биле шүгүмчүлээнер.

Райпо ажылында бо бүгү четпестер болза, партиянын Тере-Хөл райкому, райкүүсом база областы хереглекчилер эвилелинин баштаар чери районун садыг ажылына үргүлчүнү оперативтиг удуртулганы хандырбайн, контрольдо боттандырбайн, ажилга практиктиг дуаламчыны чедирбей, колдуунда канцеляржи-бюрократсыг удуртулга-биле кызыгаарлатып келгени тодаргай херечилеп турар. Оон бир чижээ кылдыр райпо аппаратында ажилдап турар 28 ажилдакчыларнын иштинден чүглө 6 кижичи партия, комсомолдун полит-чырыдышкынын хаара туттунган, а оон артканы кайда-даа өөренимдей турарын чугааларга-ла четчир дээрзин үстүндө бижикчилер боттарынын чагааларына түнчөп бижээнер.

Ада-иелер хуралы

Барыын-Хемчик районун Аксы Барлык эте школазынын өөреникчилериниң ада-иелер хуралы декабрь эгезинде болуп эрткен. Бирги улдууда школаның чоруткан өөредилге-кижизидилгелиг ажылынын дугайында ук хуралга кылган илеткелинте школа эргелекчизи эш Эресс-оолду демделгезин болза: бирги улдууда өөредилге-кижизидилгелиг ажил улуг четпестерлиг болуп, бүгү өөреникчилериниң 20 чыгам хуузу багай демдектерлиг болганын, бүгү-ниги өөредилгезиниң хоойлузу хажытырып, школа назылыг 15 ажыг үрүндүр амдыга чедир өөредилгедө хаара тутунмаанын чугаалаан, чамдык Кунгаа, Ходуй-оол, Серен-Чимит, Карадаан, Очуржап ышкыш ада-иелерниң талазындан уругларны школадан оспаксырадып, ынчангаш күрүне чурумунга таарышпас үлгелдерини кылып келгенин оңзалап айткан.

Школа—хой-ниитиниң төрөөн херээ болуп турбуза, сумуда «Ленинчи орук» колхозтун баштаар чери оон мегелээш, кыш удур оодаар ыш чок, берге байдалга таварыштырганы ол база шынгыс демделгезин. Школа чүглө одалга эвес, харын идик-хеп, атыг-чөм талазы-биле база чамдык бергелээникерге болган-чок таварыш келгени илеткелден көзүлгөн.

Интернатта чурттап турар уругларнын идик-хевин, атыг-чөмин чогуур өйүндө үндүрүп бербейн, саададып турганы дээш райпо база райпо баштаар чөп илеткелге база хуралга чүве чугаалаан ада-иелерини саналдарына чидиг шүгүмчүлгө таварышканнар. Хуралга санал берген ада-иелер хой-ниитиниң кичээнигинден школа шынап-ла дашкаар байдалга туруп келгени минниң демделгезишаан, оон сонгаар оон хүн-бүрүнүң сагыш салышкыны-биле дуй бүргезин хуузынгер.

Ада-иелер хуралы, ажил чорутпаан эрги комитетти база шынгыс шүгүмчүлгө таварыштырып, 7 кижичи составты ада-иелерниң чаа комитетин сонгааш, школа ажылын экинжидер дугайында чугула шийтирени үндүргөн.

К. БОРНАЯ.

Спортчу хемчеглер

ЧАДААНА. (Телефон бөлүмү). Ажилчы чоңунуң культуразыг дыштанылгазына болгаш кадыкшылына таарымчалыг байдалды тургузарына Чөөн-Хемчик районун куш-культура болгаш спорт комитеди (даргазы эш Неволин) боттуг хемчеглерин ап турар.

Чадаана хоорайнын чанында чокта чаа кылып эгелээш 12 муң дөрбөлчин метр шөлдүг каток станциязынын хой кезиниң доштап алган.

Күш-культура болгаш спорт херезиниң область комитетинин чорудуп бээр болуп азааны 50 эш лыжы болгаш 50 эш конькилерни Чадаанын ажилчы чоңу күзелин-биле манап турар.

Редакцияга чагаалар

Культураның оодаан ындыг тургузуп болуп бе?

—Силер шылагына берген боор силер, мээң олудумга олорунарам, мен бир кезек бут кырынга турарын.

—Шылагынар чүве кайда боор, харын соогундан дыш шаккыгайнар чыгай берди. Оода-ла кинону орта үндүрөр чүве болза, эки-ле чүве-дир ийин.

—От база катал чырып келген: Кино механики аппаратын долгандыр кылаштап четпээндө, мотор даажы диннап-бастап, клубтун ишти карагылап берген.

—Механик дашкаар үнгөш, удатпайн дедир клубка кирип келгеш, чугаалаан:

—Безини төнгөн, мотор «база үрөлгөн-дир. Кино көргүзүлдөзүн дараазында хүнче шилчилдерден башка хоржоктур.

—Мне бо чугааларны клубка баргаш, эвээш эвес дынгап болур. Ол болуушкунар Мөнгүн-Тайга районун Мугур-Аксы суурда клубта болуп турар. Клубтун септелгезин кылбаан, оттулар ыш чок. Көрүкчүлөр олурар сандай кончуг ховар.

—Ам чүү болганы ол деп? Ол билдингир: кино, лекция болганда, келген чоңун мурааны сандайга

олуруп четигер-ле, а оон соонда келгенер бут кырынга турар уjurга таварышканы ол. Септелге кылбаан, от салбаанда клуб ишти—даштын-на. Бут кырынга турган азы сандайга олурган-даа кижичи соокка тоңуп, дидирээрине өйдежири ам билдингир.

Клубту септээриниң оттулар ыш белеткелди аларынын акшазы бар-даа болза, оон чөп ажыг лаваан. Клубта бот-тыныгы ураг-чүл бөлүмүн тургуспаан. Четпес ажилды чайладыр талазы-биле районун удурттур организастары кандыг-даа хемчегин албайн турар.

—Кино көргүзүлдөзүндө база улуг четпестер бар. Чаа кино-чурук келбейн турар. Оон уламындан мында бар киноларын хой удаа каттаптар уjurга таварышкан. А ол кино-чуруктарын көргүзүлдөзүн деннели кончуг кууду. Кино үндүрүп турда, мотору үрелир, бензини төнөр чорук хаая эвес. Ылчангаш көргүссө чогуур чуруктун чүглө ийи-үш кезектери үнөр уjurга таварыштыр турар.

Н. ДОНГАК.

Колхозта профэвилел бөлүүнчө кажан сагыш салырыл

Профэвилел организацияларынын ажылын экинжидер биске канчаар-даа аажок улуг уjur-дузалыг. Күрүнө албан черлериниң ажилдакчыларынын профэвилелинин Бай-Тайга райкомун профэвилелдин кудуку организацияларынын ажылына удуртулганын четпес хандырдып келген.

Оон тодаргай чижээ болза, «Победа» колхозта профэвилел бөлүүнүң ажылынын экинжидер келгени бо-жилдур. Интеллигенциянын иштинден профэвилел кижигилериниң ында хой. Оларнын ортузунга масса-политиктиг болгаш культура массалык ажилдар сөөлүг бүдүн чыл дургузунда эки чорувайн келген.

Профэвилел бөлүү 1951 чылда организастатынган. Баштайгы үеде оон организастыгына эш Сүзүкөл ажилдап турган, ол багай ажил

даан. Оон соонда эш Сундуй-оол сонгутурган. Оон удаатпаанда-ла райкүүсомунун аппаратында барып ажилдай берген. Ол эштерини кайызы-даа кижигилериниң профэвилел дадывры хавырткан маркаралары бербейн. Амгы үеде эш Салчак профэвилел кижигилеринден дады-выр безин хаварып алыр айыны тыпайн турар. Профэвилел бөлүүнүң организаст-массалыг ажилдары экинжидер турар.

Профэвилелдер организацияларынын ажылын улам экинжидер партиянын XIX съездининиң шийтирелери база айтып турар болгай. Профэвилелдин ол бөлүүнүң ишти ажылын экинжидериче профэвилел райкомун сагыш салза чогуур.

Х. ТАМ-ООЛ.

Пардатынмаан чагааларнын изи-биле

Улуг-Хем райпо баштаар чериниң даргазы Гушиниң аажы-чагында болгаш ажилында четпестерин шүгүмчүлгөн бижикчилерниң чүүлүн «Шын» солунунун редакциясы алган.

Райпонын нити ажылында болгаш оон даргазы коммунист Гушиниң аажы-чагында четпестерин илереди шүгүмчүлгөн кижилерге Гу-

шин удурлашып турарын бижикчи илереди бижип турар.

«Шынын» редакциясы ол чүүлду хынап көргөш, чогуур хемчээш алыры-биле КПСС-тин Улуг-Хем райкомунче шилчиткен.

Ол чүүлду КПСС райкомун хынап көргөш, шүгүмчүлгө удурлашып турганы дээш Гушынга партиянын хемчээш хүлээткен.

ССР Эвилелиниң 30 чыл оюнга

Чайгылыш чок көдүрлүшкүнүн оруу-биле

Бистин чуртувус социализмден коммунизмге чоорту шилчелгени идегелди боттандырып турар. Канчаар-даа аажок улуг тургузукчу, сорук кирикчи ажил чөп болганда чөп турар.

Ден эргелиг акы-думча совет улустарнын аразына эстон улус Сталинчи Конституциянын тугунун адаа-биле боттарынын чедип алган күш-ажылчы чабынначак тилелгелерини дугайын чоргаарал-биле чугаалап турар.

Эстония болза, империалисттик күрөөлөрүнн холунга ойнаар-болуп, оларнын чиг-эт алыр чери болуп, ынчаарга ажилчы чоң кезээ мөнгөде яды-түрениң чорукка чоран үелери ырап чоруй барган.

Октябрьнын улуг идеялары чаа амдыралче орукут эстон улуска тодаргай чырыдып берген. 1940 чылда совет эрге-чагырганы доктадып тургускаш, республиканын ажилчы чоңнары культуразыг болгаш бай шыдалгыр амдыралдын делгем база чырык чагаай оруунга кирген.

Буржуазтыг Эстония болза, индустрия талазы-биле кошок хөжжөн чурт турган. Советтик Эстония ам бедек хөгжүлдөзүн үлетпүрлүг республика. Оон нити продукциязынын бүдүрүп үндүрүшкүнү 1951 чылда 1945 чылдын деннелинден 5,8 катал ашкан. Эстон бүдүрүлгелер болза, буржуазиянын тергилелинин чылдарында оларнын бүдүрүп үндүрүп турганына болаарга каш катал хой продукцияны бүдүрүп үндүрүп турар. Бо чылдын үшкү кварталында үлетпүр продукциянын бүдүрүп үндүрүшкүнү эрткен чылды бо-ла үезинге дөмөйлээргө 14 хуу көвүдүн.

Республикада электри энергиянын, торфтун, тудуг материалдарынын бүдүрүлдөзүн дайын мурунун деннелин дыка улуг хемчээлге аш-

кан. Дайын сөөлүндө чүс-чүс бүдүрүлгелери катал тургускан, чаартып эде кылган болгаш чаа бүдүрүлгелери туткан. Кохла-Ярвада газ сланцылыг күчүлүг заводту тургускан, газ дамчыдылгасы оортан Ленинградка чедир чоруп турар. Улуг-улуг пөс-таавы бүдүрүлгелери—Кренгольмск болгаш Балтий мануфактуралык боттарынын бүдүрүлгө күчүлери дүргөн улгатырып турар.

Республиканың чоргааралы болза, сланция бассейни болуп турар. Эстониянын чер иштинде байлаа—сланцы совет эрге-чагырганың чылдарында улус ажил-агынын бир-ле дугаарында ажылатынган. Сланцы казып турар районнара: Ахте, Сомпа, Йыхви, Кохла-Ярва деп чаа, чагаайкыткан хоорайлар болгаш ажилчын суурлар көстүп келген. Дагыларга 100 ажыг муң дөрбөлчин метр чаа чуртталга өлүк тудуп тургускан. Шахталарын ажилын барык-ла бүрүнү-биле механизастаан: акы-думалышкы республикалардан хой санны-биле кээп турар чөп үттээр машиналар, экскаваторлар, электровозтар болгаш өске-даа техниканы ында ажилдап турар. Сланцы тывыжы дыка хой катал өскөн.

Эстониянын үлетпүр продукция бүдүрүп үндүрерин чүглө дүргөн көвүдөйдү турар эвес, харын шынар талазы-биле улуг өскөрлөни болдуруп турар. Эстон үлетпүр амгы үеде нефть, газ болгаш сланцы үлетпүрүнө нарын дери-херекселерин, шахталарга болгаш прокат стэоктарына электри хөдөлдиркичилерин болгаш өске-даа хой-хөй чүүлдерин белеткелп турар. Аар үлетпүр-биле хереглекчилер чик үлетпүр база дүргөн хөгжүп турар. Аыг-чөм барааннарын, идиктерин, пестерин бүдүрүп үндүрүшкүнү өзүп турар.

Республикада чаа-чаа хлеб заводтары, консеерва кылар черлер, масло заводтары болгаш өске-даа бүдүрүлгелери тудуп тургускан болгаш тудуп тургузуп турар.

Фабрикаларда болгаш заводтарда канчаар-даа аажок хой санның чаарткычылар—боттарынын ажил херезиниң кайгамчыктыг мастерлери санатынып турар. Таллиннин машина тудушкун заводунун фрезерошшиги Р. Пийлбергитин, «Вольт» деп электри-машина тудушкун заводунун хаарылдакчы А. Куускитин, Таллиннин тудуг трезистинин дашчызы К. Кирберин болгаш күш ажилчын бедек бүдүрүшкүнүн чедип алган өске-даа хой-хөй стахановчуларнын аттары билдингир. Республиканың бүдүрүлгелеринин коллективтери дери-херекселерин эки ажилгаары, чиг-этти болгаш материлдары камны чарыдаары, бедек шынарыг продукцияны бүдүрүп үндүрери дээш чарышты калбартып турар.

Эстония болза, үрмек хуторлардыг тараачын ажил-агыныг чуртган, социалист улуг көдээ ажил-агыныг республика кылдыр хуулган. Дайын сөөлүндөгү чылдар иштинде оон трактор паркызы 13 ажыг катал өскөн. Колхозчу тараачынар көдээ ажил-агынын чаа-чаа машиналары,—тараа комбайнарын, лён комбайнарын, лён тыттырыкчылары, чүзүн-баазын мелиоративтик техниканы—экскаваторларны, бульдозерларны, грейдерлерни ажыглап турар.

Эртемниң болгаш практиканың чедикшилериниң хову—ажылыга база мал ажилыга неперетпешаан, колхозчу тараачынар ховуларын дүжүтүүн хажык чокка бедидип, малдын баш санын болгаш оон продуктууну көвүдөйдү турар. Чүглө сөөлүг ийи чылдын иштинде

колхозтарнын тарылга шөлдү 24 хуу өскөн. Ам республиканың көдээ ажил-агы артлыгынды мыймытыг бода малдын баш саны 1950 чыл-биле деннээрге 43 хуу, хаваннарын—58 хуу, хойларын—65 хуу өскөн. Республиканың колхозтарында инек бүрүзүндө ортумак сүт саалдазы бо чылын эрткен чылга удур 400 литрге көвүдээр. Күчүлүг техника-биле чепселген эстон колхозчулар бодусту чедикшиниң чаартып турар. Чүс-чүс чылдарда куурталп турган черлер чагаай үшү дүжүттүг черлер кылдыр хуулуп турар.

Чүглө колхозчу тургузуптуг үезинде эстон тараачынар бай-лыгдалгы болгаш культуразыг амдыралга киргенер. Совет эрге-чагырганың чылдарында эстон көдээ культура-чырыдышкы албан черлериниң сырый четкизи тургусунган. Элеткридильге радио, ном көдөзүнн ажил-ишчилериниң амдыралында б.жыкы-биле кирген. Дыка хой колхозчулар чик авто-мобильдерни, мотоциклдерни, үелги мебельди болгаш өске-даа эт хөрөнгини садып ап турар.

Республиканың ажилчы чоңнары амдыралында улуг-улуг өскөрлөгөлөр болган. Олар болза, ажилчы чоңнарын чагаай чорун болгаш культуразыг деннелин көдөрер дугайында Коммунист партиянын, Совет чазактын мога-шылдаг чок сагыш салышкынын доктаамал көрүп турар.

Дайын сөөлүндөгү чылдар иштинде республиканың хоорайларына болгаш ажилчын суурларына бир миллион ажыг дөрбөлчин метр чуртталга шөлдүн туткан. Чаа чуртталга бажынары, культура-чырыдышкыны болгаш өске-даа албан черлери тутпайн турар улуг-даа азы бичинда ал ындыг чурттакчылыг пункт Совет Эстонияда чок. Хууда чуртталга тудушкуну улуг калбарышкынын алган. Санаторияларын болгаш дыштанылга бажынарынны четкизи дыка калбарган. Улустун кадык

камгалалы дүргөн хөгжүп турар. Бичин оолдарга болгаш кыстарга школаларын, техникумдарын, дээди өөредилге албан черлериниң экинтери делгем-биле ажитанган.

Республикада чедип чыл школарынның саны 1950 чылда 1940 чыл-биле деннээрге барык-ла 5 катал көвүдүн. Эстонияда 7 дээди өөредилге черлери ажилдап турар, эртемнер Академиязын, тургускан. Республиканың улус ажил-агынын болгаш культуразын улам ынай хөгжүлдөзүнчө уланган эртем-ишчилелдин улуг ажилын ында чорудуп турар.

Эстониянын хоорайларында болгаш көдөзлөринде 1.600 ажыг библиотекалар, 900 хире клубтар болгаш культура бажынары, 9 театрлар, 1.500 ажыг кызыл булуннар санатыныг турар. Марксизм-ленинизмни классиктериниң чогаалдарын, уран-чурумал, эртем талазы-биле база өске-даа литератураны эстон дылга чылдын на хой тиражтыг парлап үндүрүп турар.

Эстон культура болгаш уран-чүл чечектелишкени чедип алган. Орус чогаалчыларнын, композиторларнын болгаш чуркчуларнын ду-заламчызы-биле республиканың литература болгаш уран-чүл ажилдакчылары дыка улуг чедикшилерин чедип алган. Күрөөнүн «Эстония» деп Академиктиг опера болгаш балет театрын болгаш Бартускинниң «Ванемейне» деп театрын дыка хой шийлер сталиныч шааналдар-биле демделген. Сталинчи шааналдарны лауреаттары композиторлар Э. Каупты болгаш Г. Эрнесактын, чогаалчылар А. Якобсонун, Ю. Шмуульдун болгаш өскөрлөндө чагаалдары бүгү чуртка алдар сураглы. Национал кинематография Эстонияда бир-ле дугаар тургусунган.

Республиканын ажилчы чоңнары Совет Эвилелиниң Коммунист партиязынын XIX съездининиң шийтирелерин канчаар-даа аажок улуг

сорук киришкени-биле уткааннар. ССРЭнин хөгжүлдөзүнн бешки беш чыл планынын талазы-биле партиянын директивалары—Совет күрүне-нин улам ынайгы чечектелишкенин канчаар-даа аажок улуг программасы болуп. Прибалтиканын республикаларында, база ылангыя Совет Эстонияда улус ажил-агынын болгаш культуранын хөгжүлдөзүнчө бешки беш чыл планын улуг кичээниг салган. Сланцы тывыжы 2,8 катал көвүдүн турар электри энергия бүдүрүп үндүрүлгө—2—2,5 катал бед

Улустарнын тайбың камгалалынын Конгресси

ДЕКАБРЬ 18-ТЕ КЕЖЭЭКИ ХУРАЛ

ВЕНА. Декабрь 18-те кежээки хуралды Канаданың төлөзү Джемс Эндикотт даргалаан.

Венгер эртемден Лайош Яноши бир дугаарында сөс алгаш, улус демократиянын чурттарында эртемден чектелишкисиниң дугайын, ол чурттарда эртемденнери сагыш салышкыныбиле бүргөп турарынын дугайын чугаалаан.

Оң соонда методиктиг хурээни шажыңчызы Ким Чан Дюн (Кореядан) чүвө чугаалаан. Оң төрөөн чуртууда американын араатангыз чоруктарынын дугайын, шажыңга удур оларнын кембуруулу: үлөдигилериниң дугайын ол чугаалаан. Хурээлери болгаш дугааның америк солдаттарың үрөп турарынын, шажыңчыларны өлүрүп турарынын хөй санын таварылгаларын ол санап көргүскөн.

Түңнелинде Ким Чан Дюн бүгү делегейге тайбың дээш демисежирине Американың христианнарын кыйгырган.

Конгресске мындай тарымчалыг байдалды тургустунуп келирин элээн хөй кижилер бодавайн турган деп Голландиянын төлөзү Альтхоф медеглээн. Барың талакы болгаш чөөн талакы чурттарынын аразыңга экономнуг харылсааларын хөгжүдериңиң дугайында айтыргың ол тодаргайлап чугаалаан.

Мурнуу-Африка Эвилелиниң төлөзү Фишер оң чуртунда байдалды дугайын чугаалаан.

Ирак шажыңчыларын төлөзү Садд Али Акбар Борга беш улуг күрүнелерин аразыңга Тайбынның Пактызын чарарыңа чугулазын медеглээн болгаш ол чаагай сорулганы чедип алыр-биле боттарынын бүгү күженишкисиниң катыштырарыңа бүгү шажыңчыларын удурткучуларын кыйгырган.

Улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессинде кээр израиль төлөзүлөргө бүгү-ле аргалар-биле шаптыктаарын израиль чазак оралдажып турган деп Израильдин төлөзү профессор Самуэль Айзенштадт дынаткан.

Израильде тайбың талалакчыларын шимчээшкисиниң өзүп турарын Айзенштадт тодаргай чугаалаан.

Бичий урууларын ортузунга шериг пропагандазын чорудар чорук-биле демиселге идепкейлиг киржирине интеллигенцияны, ылангыя бүгү делегейин медицина ажилдак-

чыларын Мексиканың төлөзү доктор Даниэль Нието кыйгырган.

Милан университетиниң микробиология профессор Карло Арнауиди (Италиядан) бүгү делегейин яны-бүрү улустарын аразыңга культуралыг солужулганы идепкейлигине чугулазын медеглээн.

Оң соонда митрополит Пловдивский Кирилге (Болгариядан) сөс берген. Болгарияда хурээ болза, тайбың дээш улус-биле кады демисежир турарын оратор тодаргай чугаалаан.

Япон төлөзү Того Каameda бодунуң чугаазын национал хамаарышпас болгаш айыл чок чоруктуң айтырыңга бараан болдурган. Беш улуг күрүнелерин аразыңга Тайбынның Пактызын чарарын, Потсдам декларациязын болгаш делегейин өскө-даа дугуржулгаларын өзүгаар Япония-биле өзүлуг тайбың керээзин чарарын, эжелеп чагырылганын бүгү шериглерин чурттан үндүрерин, массалыг узуткашкынын леспектерин хоругдаарын, Кореяда дайынны доп-дораан соксадырын, сакды болгаш культура солужушкунунун хостунуң Того Комаде негеп турган.

Оң соонда Великобританиянын аныяктарын төлөзүлөкчизи Макиннес Великобританияда аныяктарын байдалын дугайында чүвө чугаалааш, Великобританиянын аныяктарын олар 18 хар чедерге армияге келдирткеш, оң соонда Кореяге, Малайяга, Кенияге чорудуп турар деп айткан.

Кежээки хуралга Густав Шнейдер (Барың Германия), Леонардо Перальда (Кубадан), Башлер (Судан), Индиянын парламентиниң депутаты, профессор ажилдакчызы Сатянари Баннерджи, Феликс Охеда (Пуэрто-Рикодан), юрист-демократтарын Бүгү-делегей ассиациязын төлөзүлөкчизи Норман Бомбей - штаттын хоойлу үндүрер хуралында оппозициянын баштыны Тулсидаас Джадам (Индиядан), Канте Тидиани (Кара Африкадан), Х. Иенсен (Даниядан), Демелбдер (Бельгиядан), чөөн пенсионерлерин Белгия конфедерациязын төлөзүлөкчизи дээрги Тибор, Англиянын өрт өжүрүкчүлериниң профессилериниң куускомунуң кесижунү Оуэн Диллон, «Шаанда шериг албанын чораян тайбың талалакчыларын шимчээшкисиниң төлөзүлөкчизи дээрги Хичинботом, Франциянын төлөзү Фонтэн олар база чүвө чугаалааннар.

ДЕКАБРЬ 19-ТА ЭРТЕНГИ ХУРАЛ

ВЕНА. Декабрь 19-та Бразилиянын төлөзү Абел Шермонтуниң даргалааны-биле ажытыңган эртеңги хурал дейлон парламентиниң депутаты Бандаранайкейни допчу чугаазын соонда Барың болгаш эквадор Африканың француз тергилдейдин алаанда турар чурттарынын төлөзү Жак Н' Гомга сөс берген.

Кара Африкада чурттап турар улустарнын мурнундан Н' Гом болза, бир улустун өскө улусту колониялар чорун улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессин боуу шаварын, ону чөрүлдээриниң үнер чылдагааны болгаш тайбыңга кыжаныг деп көөрүн саналдаан болгаш колониялаткан улустарнын

Улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессиниң хагдынганы

ВЕНА. (СЭТА-ның тускай корреспондентиниң). Декабрь 19-та кежээ орай улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессиниң түңнел хуралы ажытыңган.

Чүсчүс миллион кижилерин тайбыңче тура-соруун илередерин дааскаш, боттарынын эң эки оолдарын болгаш кыстарын Венаге чоруктан улустарнын улуг ассамблеязы бодунун сөс хун дургузунда чоруктан ажылын дооскан.

Тайбыннын херээ дээш шылдараңгай демиселчи, Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң удурткучуларын бирээзи Ив Фарж хуралды даргалаан. Конгрессин составынын дугайында болгаш чорутунган организаствыг ажилды дугайында илеткел кылтыры-биле Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң чингине секретары Жан Лафитке сөс берген.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелиниң 1952 чылдын декабрь 12-ден 19-ка чедир Венага чылдырганы улустарнын тайбың камгалалынын Конгресси бо «Концертхауз» деп залга 85 чурттардан келген 1857 киржикчилерин, оон ишинде 1604 төлөзүлери, 105 чалатырганнарын, 102 хайгааракчыларын, национал болгаш бүгү-делегей организация-

ларынын 46 төлөзүлөкчилерин катыштырган деп Лафитке медеглээн.

ССРЭ-ни бо Конгресске 44 төлөзүлөр төлөзүлөп турар.

Хоорайларын болгаш суурларын чурттакчыларын, бугурүлгелерден, организациялардан болгаш яны-бүрү чурттарынын сурагылганы ажилдакчыларын Конгрессинде алинга 2 муң ажыг байырыг чагаалар келген деп хурал даргазы Ив Фарж дыңнаткан.

Оң соонда Конгрессин киржикчилерине үш комиссияларын сүмелерин көргүскүлээн. Ол сүмелерин Конгрессин ниити шитпирлериниң үндэзин болдурган.

Улустарнын национал хамаарышпас болгаш айыл чок чорунуң дугайында айтырыг талазы-биле комиссияның ажилын дугайында дугайында илеткелди—Борсари; чоруп турар дайыннарын соксадыр дугайында айтырыг талазы-биле комиссияның ажилын дугайында дугайында илеткелди—Джеймс Эндикотт; улустар аразында шынгыраашкынын байдалды кошкадырынын дугайында айтырыг талазы-биле комиссияның ажилын дугайында илеткелди—Изабелла Блюм кылганнар.

Делегейин үшкү дайыннын ай-

Хади бодунуң чугаазын доозуптарга аңаа бөлүк голланд төлөзүлөр чедер бергеш, аңаа изин-биле байыр чедирип, ону кускаптап турганнар. Голланд төлөзүлөр Хади биле база бир индонезий төлөзүн көдүрүп алгаш, залды тавартыр эрттиргеге төлөзүлөр диймиттиг адыш часкап турганнар.

Оң соонда Италиянын төлөзүн профессор Амброджо Донини сөс алгаш, улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессинде саналозалдарын бүрүн хостунуң медеглээн.

Бүгү делегейге тайбың дээш, хосталга дээш демиселдин тиңлээринге улустарнын тайбың камгалалынын Конгресси дузалаар боор деп идегелин Донини илереткен.

Ираннын төлөзү Мохсен Араки Ираннын сурагылганы шажың ажилдакчызы, меджлистин даргазы Аболь-Касен Кашаниниң чагаазып номчаан. Экономнуг болгаш культуралыг солужушкунуң дузазы-биле база ден эргелиг болур чорукка үндөзүлөш, улустар болза, нациялар аразында харылсааларын талазы

ДЕКАБРЬ 19-ТА ХҮНДҮСКҮ ХУРАЛ

ВЕНА. Улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессиниң декабрь 19-та хундүскү хуралын Мурнуу-Африка Эвилелиниң төлөзү Фишер даргалаан. Австриянын төлөзүлөкчизи кежигүнү, сурагылганы эртемден, профессор Брандвейнерге ол сөс берген.

Тайбың дээш, улустар аразыңга бот-боттарын билчир чоруп дээш ролуңуң дугайын Брандвейнер бодунуң чугаазынын эгезинге чугаалаан.

Юрист-демократтар чүгүле теоретиктиг айтырылгар-биле ажилдааш, харын дайын кысыкчыларын сойзлап илередирине болгаш амгы үеде чоруп турар дайыннарын дүргөн-биле соксадырыңа уланган практиктиг ажилдарын база күөсдир ужурул деп Брандвейнер чугаалаан.

АКШ-тын төлөзүлөрүн мурнундан дээрги Минни Картер чүвө чугаалааш, бодунуң чугаазын «соок дайынын» соксадырынын дугайында айтырыгта холбаштырган.

«Соок дайынын» канчаар соксадыр болур? деп ол айтырган.

«Соок дайынын» соксадырынын кол чүүлери болза, маргыладалыг айтырылгарын дайын аргазы-биле шитпирлээрден ойталаары, Кореяда дайынны доп-дораан соксадыры; улуг күрүнелериниң чыгыс эп-сеткилди болур чоругу; КНО база катап беш улуг күрүнелерин аразында чугаалаажышкынын чери болур ужурул; массалыг узуткашкынын чепсээ хоругдаткыңа турар болгаш ол хоругдалдын талазы-биле өзүлүг контроль түргустунган турар ужурул; чурттар аразында садыглаашкыңа болгаш культуралыг солужушкунга шаптыктап турар кызыгаарларын чингедир ужурул деп Картер чугаалаан.

Беш улуг күрүнелерин аразыңга чугаалаажышкынар Тайбыннын Пактызын чарарыңа чедирер болгаш ол чүл дээрге, тайбыннын тиңлээни ол болур.

Картерин чугаазы доозулган соонда Картер болгаш америк төлөзүлөр өскө-даа кежигүннери

биле будулгаазынын чоруктарчы болгаш дүшкүрүлүг чоруктарчы чабладыр ужурул деп ол чагаада чугаалап турар.

Чехословакиянын сурагылгы спортсмени, делегейини олимпия оюннарын тиңлекчизи Эмиль Затопек индирге үнүп кээрге, Конгрессин төлөзүлөр аңаа найыралдыг адыш часкаашкынар-биле ужурашканын, Бүгү спортсменнер чүгүле спорт кылтыры-биле өйлөшпес, харын тайбың дээш демиселге идепкейлиг киржир ужурул деп санап турар мен. Бистиң лозунгусу болза, бүгү делегейин спортсменнериниң найыралы делтерезин! деп лозунг болур деп Затопек чугаалаан.

Эртеңги хуралга Япониянын төлөзүн, чөвүлөкчилер палатазынын кежигүнү Горо Хани, Пакистаннын төлөзү дээрги Хусейн, Даниянын төлөзү Элин Аппел, Швейцариянын төлөзү Андер Боннар, Бирманын төлөзү Такин Чит Мауг болгаш Бразилиянын төлөзү Элизэ Бранко олар база чүвө чугаалааннар.

Индийаның адыш часкаашкынар-ын ала-биле корей төлөзүлөргө чедер берген. Олар корей өңүггерин кускаптап турганнар, америк болгаш корей херээженер карк-тарынын чаштары төктү берген ошакжып турганнар. Төлөзүлөр боттарынын демдектерин болгаш тукчугаштарын солужуп турганнар. Америк болгаш корей төлөзүлөр адыш кырыңга байыр чедирешкисиниң кыйгалары залга чаңдаланып турган. Диймиттиг адыш часкаашкынар үр үеде соксадырын турган.

Оң соонда Югославиянын төлөзүн, херээженнерин Бүгү-делегей демократтыг федерациязынын күөсөкчи комитединиң кежигүнү Босилка Марьянович чүвө чугаалаан.

Титочулдарын улуска удуру, америксөөн фашисттиг политиказына югослав улустун удууламышкынын улуман күштелип турарынын дугайын ол чугаалаан.

Чехословак төлөзү Фучикова—сурагылгы чогаалчы Юлиус Фучиктин кадайы бодунуң кыска чугаазыңга оң ашарын өлгениң байдалын Конгрессин төлөзүлөргө чугаалап берген. Юлиус Фучиктин өлгениң байдалы чехословак улустун дайыннарын Сланскийни болгаш оң бөлүк өөрүн судтал гурда билдире берген.

Француз төлөзү Пьер Кот Конгресске улуг чугаазы кылган. Ол ламыктын мурнунда герман айтырыгын дугайын тодаргай чугаалаан.

Беш улуг күрүнелерин аразыңга Тайбынның Пактызын чарарыңа идеязын деткип турар мен деп ол медеглээн.

Улустарнын тайбың камгалалынын Конгрессиниң мурнунда Конгрессин Кыйгырын чазактарга дамчыдып бээр ужурул хөй эвес составтыг комитетти тургузарын Пьер Кот саналдаан.

Пьер Коттуң чугаазынын соонда төлөзүлөр диймиттиг адыш часкап турганнар.

Хундүскү хуралга Египеттин төлөзүн Юсуф Хельми болгаш Даниянын төлөзүн Вернер Овер олар база чүвө чугаалааннар.

Улустар Конгрессиниң Кыйгырын дээш 1626 кижги бадылаан; 10 төлөзүлөр дадалагаан.

Адыш часкаашкынар доктааган соонда индирге итали төлөзү Джузеппе Нитти үнүп келгеш, түңнел чугааны кылган.

Түңнелинде Ниттиниң медеглээни болза: Улустарнын Конгрессиниң Кыйгырын бис чүлдүзүңүп бадыладыс, бис беш улуг күрүнелериниң удурткучуларын санал кирдирис. Тайбың Пактызын чарар сорулга-биле чугаалаажышкынар оларын эгелээр негеп тур бис. Ол сорулганы чедип алыр болгаш дайыннын айылың чок кылыр төлөздө, бис шупту—хоочун демиселчилер-даа, бо хунгү чаа өңүктер-даа шупту када ажилдаар бис.

Яны-бүрү өзү-чурумнар-нын тайбың кады туруп болурун бис бээрээр бис. Нациялар аразында бүгү чөрүлдээр-ни чугаалаажышкынар аргазы-биле шитпирлеп болур дээринге бээрээр бис. Тайбын камгалап ап болур дээринге бис бээрээр бис, база бистиң херээвис дээш дилим болгаш шитпирлеп демисежир бис.

Декабрь 20-де эртеңгиниң 3 шакта Ив Фарж улустарнын тайбың камгалалынын улуг Конгрессиниң хагдынган чарлаан.

Совет музыкантыларын улуг чедишкисинери Скрипачыларнын Венявский аттыг бүгү-делегей конкурсууң түңнелдери

ВАРШАВА. Декабрь 16-да Польшаның скрипачыларын Венявский аттыг бүгү-делегейин ийги конкурсуңуң лауреаттарыңа шаңналдарын тывыскаан. Бирги шаңналды СССР-нин скрипачызы И. Ойстраха, ийги шаңналды — ССРЭ-нин Ю. Ситковецкий болгаш Польшаның В. Вилкомирскийге, үшкү шаңналды — ССРЭ-нин М. Иавилиге, О. Пархомекога болгаш Франциянын Б. Тартюска, дөркү шаңналды — Болгариянын Э. Камиларовка, Э. Польшанын Э. Статкевичге, И. Ивановка болгаш Г. Павлуиске, бешки шаңналды Венгриянын Ч. Бойкага тывыскаан.

Конкурстуң киржикчилери М. Хитды (Венгрия), В. Ясек (Чехословакия) болгаш И. Баняк (Венгрия) оларнын бедик күөсөдиги мергежилин жөри ол ышкаш медеглээн.

Конкурстуң төнгенин таварыштыр совет төлөзүлөрнү кежигүннери болгаш конкурстуң өскө-даа лауреаттары Польшанын улуг-улуг бугурүлгелериниң ажилчын клубтарына оюннар көргүскеннер.

Конкурстуң киржикчилерине аудар болдурган улуг жүзөп алышкың Ряда Нородовага ол кежээ болган.

(СЭТА).

Герман-совет найыралдын айынын түңнели

БЕРЛИН. Герман Демократтыг Республиканың премьер-министри Отто Гротевольдуң даргалааны-биле болгаш Улус палатазынын даргазы Иоганнес Дикманнын киржилгези-биле герман-совет найыралдын айың эрттирериниң болгаш белеткенириниң талазы-биле комитетин сөөлгү хуралы декабрь 15-те Берлиндин культура бажыңыңа болуп эрткен.

Герман-совет найыралдын Ниттиелиниң чингине секретары Готфрид Грюнберг хуралга өчтөп илеткел кылган. Найыралдын айынын дургузунда Ниттиелиниң кежигүнүңүге 250 муң хире кижиги кирген.

Германиянын чыгыс-аай чоругу дээш болгаш тайбың керээзин чарар дээш демиселдин күштелгенин демдээ кылдыр бо чылын эрткен айын дургузунда 72600 илеткелдери болгаш лекцияларын номчаан. Аңаа

7 миллион ажыг кижиги киришкен деп илеткелди медеглээн.

Культура талазы-биле чоруктан 33 муң кемчелерге 6 миллион хире кижиги киришкен. Найыралдын айынын дургузунда республиканың ажилчы чоңары советтик техниктиг болгаш уран-чечен литератураларын чогаалдары-биле улам танжыра, немец болгаш совет классиктиг драматургтарын эң эки шитпирлерин, а ол ышкаш эң эки совет кино чоруктары көөр аргалы болган.

Бодунуң национал эрге-ажыктары дээш немец улустун демиселдинге үндэсин болур чүгө Совет Эвилели-биле найыралды, немец улус биле совет улустун найыралын улам быжыларын илеткелчи сөөлгү сөзүңге кыйгырган.

(СЭТА).

ССРЭ-нин шыдыраа чемпиондында

Бо чылдын декабрь 21-де төндүр ойнаваан салышкынарнын талазы-биле ужуражылгалар болуп эрткен.

Маргылааның төңчүзүңге чедир ам чүгө дөрт салышкынар аркан. Ыңчангаш бирги чер дээш демисел улам-на чидигенип турар. Ам болур он бешки салышкынын мурнунда шитпирлерин байдалы мындай: М. Тайманов—11 сан

В. МОРОЗОВ.

Хоккей талазы-биле бирги чер дээш

«Ветов» команданың тийлгези болуп доозулган. Оюнун саны 11:1.

Ленинградтын офицерлер Бажынын болгаш Свердловскинин «Динамо» командаларын ужуражылгазы шыңгы демиселди болуп эрткен. Түңнелинде Ленинградтын спортсменнери тийлээнер.

Оюнун саны 4:3 болуп доозулган.

(СЭТА).

Дыштангыр хунде

Бо чылдын декабрь 21-де, дыштангыр хунде хоорайнын Совет Тываның беш чыл оо аттыг стадионунда катокка массалыг чунгулаашкың болуп турган. Ол хун чүгө коньки-биле чунгулаашкың болуп турган эвес, куш культураның кудуку коллективтеринден хөй санын хаакчылар база келишээр.

Ыңчангаш хоорайнын катогунда болгаш Ленин даанга хөй санын

спортсменнер чыгып ол хун омак-хөлдү болуп эрткен.

Кежээликтей апарганда хоккей командаларын аразында эрттиң ужуражылгалары болуудаан. Оштин «Искра», «Динамо» болгаш өскө-даа коллективтер киришкелээр.

Ужуражылгадан профэвиледерин чыныды командазы эң шыраак белеткелдик болгаш илэрэн.

В. ЧЕМКОВ.

ЧАЗАЛГА

Бо чылдын декабрь 24-те үнгөн № 249 «Шын» солунун ийги арнында «Социализмин кол экономнуг хоойлузу» деп чүүлүң 4 дугаар колонказынын үстүндө куду 4 дугаар абзацынын эң сөөлгү домаан «Мыңчангаш улус ажил-аргынын планын хөгжүлдээнин хоойлузу

социализмин кол экономнуг хоойлузуна даяныр болза, оон хөдөлишкисин чүгө ыңчан долу делгемнери алыр» деп чазап номчуур.

Ук кыстың корректор эш 3. Очурнуң чизенгей чок шүгтеиндев болган.

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

УЖУУР ЧОРУКТУ БОЛДУРБААЛЫ!

Кызар болгаш шык идик, даптыкы хөп аймаан кетпегер. Кургадып каан идик оңдун салгаш, утку кедип, ораашкыны ораатыннар.

Саазыңдан идик иштинге катый салып алынар, кешти дус чок үс-биле чаап алынар.

Агара ужуй берге, кызар бергиже дүрбүгөр.

СООККА ЧОРААШ, ЭКИ ХӨДЕЛИП ШИМЧЕНЕР

Ужуй берген холдарын, буттарын чылыг (цельсийин-биле 40 градус) сугга 30—60 минута даганар.

Тыва областың санитар-чырыдышкын бажыңы.